

**CICLUL INFORMAȚIONAL CA PROCES, PROCESUL ȘI CICLUL
„INTELLIGENCE” - ÎN CADRUL ACȚIUNILOR MILITARE
MODERNE**

**THE INFORMATION CYCLE AS A PROCESS AND THE
"INTELLIGENCE" PROCESS AND CYCLE WITHIN THE
MODERN MILITARY ACTION**

Col.(r.) prof. univ. dr. Gheorghe BOARU*
Col.drd. Iulian-Marius IORGA**

Rezumat: În acest articol sunt evidențiate trei elemente esențiale ale proceselor informaționale specifice acțiunii militare: abordarea ca proces a ciclului informațional, procesul și ciclul „intelligence” precum și conceptul ISTAR.

Ciclul informațional poate fi considerat ca un proces, deoarece cuprinde o succesiune de operațiuni prin care se produce o modificare a plus-valorii sale prin transformarea datelor și a informațiilor în produse de „intelligence”.

Studiind relația dintre date, informații și „intelligence” am ajuns la concluzia că informațiile procesate sunt transformate în produse de „intelligence” care, la rândul lor, sunt obținute dintr-un proces structurat numit în doctrinele NATO sau a unor membri ai Alianței - ciclul „intelligence”.

În armatele statelor membre NATO, pentru a integra activitățile de informații sub un singur nume, a fost standardizat conceptul ISTAR (informații, supraveghere, achiziția țintelor și recunoașterea), care este o componentă principală a sistemului informațional militar.

Abordarea acestor concepte s-a făcut prin prezentarea conceptelor specifice armatei americane, ale NATO și ale Armatei Române.

Cuvinte-cheie: date și informații; ciclul informațional; operații întrunite; sprijin cu informații; ciclul „intelligence”; sistem informațional militar.

Abstract: This article highlights three essential elements of information processes specific to military action: approaching the information cycle as a process, the “intelligence” process and cycle, as well as ISTAR concept. The information cycle can be considered a process because it contains a succession of operations through which it gains supplementary value by transforming data and information into “intelligence” products. Studying the relationship between data, information and “intelligence” we came to the conclusion that the information processed is converted into “intelligence” products which,

* Membru titular al Academiei de Științe ale Securității Naționale, Membru corespondent al Academiei Oamenilor de Știință din România, E-mail: boarugheorghe@yahoo.com

** Doctorand la Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, E-mail: iuli_iorga@yahoo.com

in turn, are obtained from a structured process called – in NATO doctrines or doctrines of some members of the Alliance – the “intelligence” cycle. In NATO member states’ armed forces, in order to integrate intelligence activities under a single umbrella term, the ISTAR concept was standardized (intelligence, surveillance, target acquisition and reconnaissance), as the main component of military information system. The article approaches these concepts by presenting their specific features in the US military, NATO and the Romanian Army.

Keywords: data and information; information cycle; joint operations; supporting information; “intelligence” cycle; military information system.

Introducere

Activitatea de informații, în cadrul structurii operaționale a unui comandament militar, reprezintă un proces complex pentru prelucrarea datelor și informațiilor astfel încât acestea să poată fi utilizate în procesele decizionale.

Multitudinea de activități, care se desfășoară în cadrul acestui proces, implică intervenția simultană sau succesivă a omului și a mijloacelor tehnice de tratare a datelor și informațiilor, pentru: culegerea, formalizarea și stocarea datelor precum și pentru analiza, interpretarea și prelucrarea datelor. De asemenea se desfășoară activități specifice pentru obținerea, recepția și asimilarea informațiilor obținute în procese paralele iar în final stocarea și distribuirea informațiilor.

Structura de informații, din cadrul comandamentului militar, acționează pentru a asigura, în timp oportun, fluxul de informații critice și produsele de informații necesare, pe verticală și orizontală, atât în interiorul cât și în exteriorul structurii proprii.

Nevoile de informații relevante și termenele de raportare sunt stabilite de comandantul structurii militare operaționale care trebuie să precizeze care sunt ceilalți beneficiari ai informațiilor și să se asigure că aceștia vor primi informațiile în timp util, realizând concordanța între fluxurile informaționale și nivelurile de luare a deciziei, conform principiului „necesității de a cunoaște”.

Ciclul informațional ca proces

Ciclul informațional a fost definit, în lucrări de specialitate consacrate acestui domeniu (doctrină, regulamente, manuale, instrucțiuni, publicații militare,...), ca fiind un proces fundamental al domeniului informațiilor militare, metodă secvențială sau chiar cadru de lucru.

Considerăm că *ciclul informațional* reprezintă de fapt o serie ciclică de succesiuni logice de activități specifice structurate logic și sistematic sub forma unor etape distincte și că poate fi considerat un **proces** deoarece, acesta reprezintă o succesiune de operații prin care se produce o schimbare cumulativ-valorică, prin

transformarea datelor și informațiilor în informații prelucrate sau chiar în produse de „intelligence”.

Din aprecierea unui reputat specialist în domeniul informațiilor militare rezultă că acest proces cuprinde o succesiune de activități și algoritmi preciși afirmând că structurile de conducere specializate vor defini „...totalitatea activităților de culegere de informații, evaluare, colaționare, interpretare și distribuire a produselor informative prin activități care se execută într-o succesiune și cu algoritmi bine definiți”⁸⁴.

În accepțiune oficială românească *Ciclul informațional* conține activități structurate pe patru etape: direcționarea, culegerea, procesarea și diseminarea⁸⁵. Natura ciclică a acestora rezultă din cerința ca informația prelucrată să fie actualizată și reevaluată, în vederea menținerii oportunității și relevanței acesteia.

Ciclul Informațional, în accepțiune americană, conține șase etape: Planificarea și Orientarea, Culegerea, Procesarea și Exploatarea, Analiza și Producția, Diseminarea și Integrarea, Evaluarea și Feedback-ul⁸⁶.

NATO, în Doctrina sa specifică de informații⁸⁷, definește ciclul informațional, ca fiind un proces ciclic - cadrul de lucru în care se desfășoară cele patru etape distincte - orientarea, culegerea, analiza, culminând cu distribuirea informațiilor prelucrate finite.

În Doctrina de specialitate românească (I.P.S-3), pentru activitățile de informații militare sunt stabilite 5 etape (faze) care constă în: planificarea și direcționarea, culegerea datelor și informațiilor, procesarea datelor și informațiilor, diseminarea informațiilor⁸⁸.

Alte armate, ale căror metodologii sunt bazate pe același set de principii, prevăd, în cadrul *Ciclului Informațional*, cinci etape. Din cele cinci etape *diseminarea și feedbackul* sunt contopite și incluse într-una singură.

Analizând conceptele principale privind *Ciclul Informațional* putem trage concluzia că acesta reprezintă o serie ciclică de succesiuni logice, de operații structurate sistematic sub forma unor etape distincte. Am observat, de asemenea că, în funcție de doctrina de informații a fiecărei armate în parte, acesta este principalul

⁸⁴ General de brigadă dr. ing. Gheorghe SAVU - *Rolul și misiunile Serviciului de Informații Militare - activitățile necesare executării cercetării strategice*, GMR, nr. 6, 2006, pp.11-18.

⁸⁵ S.M.G./Cc.-2.3, *Manualul pentru pregătirea informativă a câmpului de luptă*, București, 2005, p.71.

⁸⁶ Air Force Doctrine Document 2-9, *Intelligence, Surveillance and Reconnaissance Operations*, iunie 2007, p.9.

⁸⁷ AJP-2, *Doctrina Aliată pentru informații, contrainformații și securitate* (na.a NATO), 2003.

⁸⁸ I.P.S-3, *Doctrina pentru informații, contrainformații și securitate a armatei* (na.României), București, 2005, p.23.

model utilizat în acest domeniu, având o multitudine de detalieri și nuanțări constitutive, care în esență se rezumă la patru, cinci sau șase etape esențiale.

Se apreciază că în contextul acțiunilor militare moderne cea mai complexă și de actualitate formă o reprezintă operațiile întrunite. Din acest motiv am ales să facem analiza ciclului informațional pentru acest tip de operație.

Ciclul informațional specific nivelului operațiilor întrunite are următoarele faze, așa după cum se prezintă grafic în *figura 1*. Considerăm că această etapizare a ciclului informațional, prezentată în *Doctrina pentru Sprijinul cu Informații al Operațiilor Întrunite*, este mai bine explicată sub această formă.

Figura 1. Fazele ciclului informațional⁸⁹

În cadrul acestu ciclu datele sunt transformate în informații prin procesul de analiză. Atât datele dar mai ales informațiile sunt importante, ele putând coexista în forme diverse și pot fi valorificate în procesul decizional.

Structurile specializate de informații, într-o acțiune militară de tip „operație întrunită”, fac identificarea și stabilirea cerințelor de informații. Se apreciază că pentru actualitatea și realismul informațiilor solicitate și obținute „este extrem de important ca pe întreg parcursul acestui proces să existe interacțiunea (comunicarea), cea mai reală între utilizatorul final și producătorul principal (analistul)”⁹⁰.

⁸⁹ *Doctrina pentru Sprijinul cu Informații al Operațiilor Întrunite*, București, 2003, p.22.

⁹⁰ Ghe. Savu, A. Pârlog, *Producția de intelligence*, Editura MEDRO, București, 2008, p.36.

În scopul realizării sprijinului cu informații al operațiilor întrunite, în activitatea de planificare a acțiunilor structurii de forțe operaționale, se desfășoară un proces complex de analiză și evaluare, desfășurat de către *structurile de informații/cercetare*.

Planificarea *acțiunilor de sprijin cu informații* trebuie să asigure: identificarea și evaluarea amenințării, cunoașterea situației, elaborarea cursurilor acțiunii și selectarea celui optim, elaborarea planificării acțiunilor forțelor și mijloacelor pentru culegerea informațiilor, implementarea planului informațiilor, desfășurarea acțiunilor de culegere a informațiilor.

În cadrul statului major al structurii respective, care desfășoară activități necesare elaborării cursurilor de acțiune, participă și structurile de informații care desfășoară activități specifice. În timpul acestora, șeful structurii de informații/cercetare identifică cerințele de informații și elaborează „*Planul de culegere a informațiilor*” ca bază pentru declanșarea unor acțiuni de cercetare viitoare.

Pe timpul planificării operațiilor, ansamblul activităților specificate mai înainte se regăsesc în conceptul general de „*pregătire informativă a spațiului (câmpului) de luptă*” cunoscută sub denumirea de *IPB* (Intelligence Preparation of the Battlespace) și se execută la toate eșaloanele participante la acțiunea militară respectivă.

Conform opiniei unui colectiv de autori din mediul universitar militar, *IPB* „*reprezintă o estimare detaliată a situației și sprijină procesul elaborării deciziei de către comandanți și statele lor majore, fiind definit ca un proces dinamic și continuu de analiză a amenințărilor și a mediului înconjurător în zona geografică în care urmează să se desfășoare operația*”⁹¹.

În deplin consens cu publicațiile de actualitate, românești și ale NATO, autorii unei lucrări de specialitate în domeniul sistemelor informaționale militare apreciază că „*Utilizarea procesului de pregătire informativă a zonei de operații permite comandantului să folosească efectiv și să maximizeze capacitatea combativă în punctele critice prin:*

- *determinarea cursurilor probabile de acțiune ale inamicului în operația preconizată;*
- *cunoașterea mediului operațional în care forțele proprii desfășoară acțiuni, precum și a efectelor mediului asupra pregătirii și desfășurării operației întrunite*”⁹².

⁹¹ Sorin Topor, Ion Călin, Costinel Nițu, Draga-Nicola Crăciun, *Despre informații și sisteme informaționale militare*, Editura BREN, București, 2008, p.204.

⁹² Alexandrescu C., Alexandrescu G., Boaru Gh. *Sisteme informaționale militare – servicii și tehnologie*, Editura Universității Naționale de Apărare, „Carol I”, București, 2010, p.28.

Procesul cerințelor de informații și coordonarea culegerii este recunoscut în limbajul NATO sub acronimul *CCIRM* și se referă la activitățile desfășurate de structurile de informații/cercetare, pentru punerea eficientă în practică a etapelor ciclului informațional, astfel încât acesta să răspundă cerințelor de informații al structurii militare respective. Acesta asigură desfășurarea optimă a activităților, pornind de la coordonarea efortului de culegere a informațiilor până la finalizarea produselor informative.

CCIRM este definit ca fiind procesul de transformare a cerințelor de informații în cerințe de culegere, stabilire a misiunilor și de coordonare a elementelor și resurselor de culegere, monitorizare a rezultatelor și de reformulare a misiunilor, atunci când este necesar, și este alcătuit din două componente majore - managementul cerințelor de informații și coordonarea efortului de culegere a informațiilor.

Managementul cerințelor de informații decurge din operații și misiuni și pornește de la *cerințele critice de informații ale comandantului – CCIR*.

Pe timpul planificării operației, comandantul solicită rapoarte privind starea unor structuri, iar răspunsurile pot fi date prin culegere și diseminare iar unele dintre ele trebuie descoperite.

Informații privind intențiile inamicului, sunt cele mai importante și de aceea răspunsul cere o evaluare a capacității operaționale a acestuia. O astfel de evaluare nu poate fi făcută prin simpla identificare a datelor. Ea necesită o analiză a datelor și informațiilor primare, pentru a fi transformate în informații prelucrate.

Datorită importanței acestui tip de informații pentru procesul de stabilire a cursului optim de acțiune, ele sunt numite *cerințe prioritare de informații – PIR* și sunt formulate de compartimentele informații și operații în numele comandantului. Pe timpul planificării și ducerii operației, statul major poate solicita *cerințe de informații – IR*.

CCIR, PIR și IR pot fi diferite în funcție de nivelul și numărul eșaloanelor pe care le deservește compartimentul de informații militare și se încadrează în *Zona de Responsabilitate Informativă – AIR* și în *Zona de Interes Informativ - AII*.

AIR și *AII* sunt stabilite în conformitate cu *Zona de Operații* a comandantului sau a beneficiarului de informații și vor fi dezvoltate continuu pe timpul procesului de planificare și luare a deciziei, ca urmare a modificării permanente a situației curente.

Din *CCIR, PIR și IR* rezultă misiunile de culegere care vor fi cuprinse în Planul de culegere a informațiilor.

În *Planul de culegere a informațiilor* sunt stabilite categoriile de informații care trebuie culese pentru a răspunde la cerințele de informații. Acesta este documentul de conducere prin care, cerințele de informații sunt convertite în

misiuni și prin care se asigură coordonarea și controlul efortului de culegere a informațiilor așa cum este prezentat în figura 2.

Când în organica structurii militare respective nu sunt elemente specifice de culegere sau acestea nu sunt disponibile, cerințele de informații sunt transmise sub formă de *Cereri de (pentru) Informații – RFI* la structurile de informații, de la alte niveluri ierarhice.

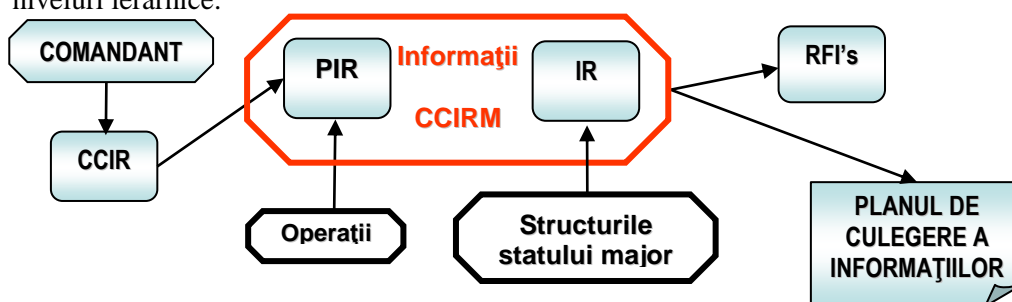

Figura 2. Locul procesului de Management al cerințelor de informații (CCIRM) în activitatea de stat major⁹³

Legendă:

CCIRM - Managementul cerințelor de informații și coordonarea culegerii (Collection Coordination and Intelligence Requirements Management)

CCIR - Cerințe Critice de Informații ale Comandantului (Commander's Critical Information Requirements)

PIR - Cereri Prioritare de Informații (Priority Information Request)

IR - Cereri de Informații (Information Request)

RFI - Cereri de (pentru) informații (Request for Information's)

În cadrul activității de stat major, locul procesului CCIRM, este prezentat în figura 2 din care reiese faptul că procesul de identificare, selectare și combatere a țintelor (Targeting Process) se bazează pe un algoritm performant pentru determinarea (detectarea, identificarea și localizarea) țintelor și inițierea unei reacții adecvate față de acestea în concordanță cu capacitățile și posibilitățile operaționale la dispoziție.

Ciclul informațional, reprezintă așadar baza procesului informațional constituind, de asemenea, fundația proceselor ISTAR, care semnifică - Informații, Supraveghere, Achiziția țintelor (identificarea, selectarea și combaterea acestora) și

⁹³ S.M.G./Cc.2.3, Manualul pentru pregătirea informativă a câmpului de luptă, Editura Militară, București, 2005, p. 96.

Recunoașterea precum și a activităților specifice pentru *Pregătirea Informativă a Câmpului de Luptă*, cunoscute sub acronimul *IPB*, ale căror componente sunt în legătură directă cu etapele ciclului informațional.

Procesul și ciclul „Intelligence”

Conform Doctrinei Aliate⁹⁴, valoarea informației, poate fi evidențiată atunci când se face asocieria unei informații cu alte informații existente/colectate deja sau atunci când este analizată în funcție de experiența de care dispune deja destinatarul informației. Datele în sine, colectate de un senzor, au un grad de utilizare relativ redus. Considerăm că, dacă formatul datelor colectate de la un senzor se modifică, acestea se pot transforma în informații.

Dacă acestea sunt corelate cu alte informații deja cunoscute și dacă sunt analizate în corelație cu experiențe trecute (colaționare și procesare), ele vor da naștere la un nou set de semnificații cu o altă valoare informativă, atunci proces este denumit „*intelligence*”.

Studiind relația dintre date, informații și „*intelligence*” putem concluziona că informațiile procesate sunt transformate în produse de „*intelligence*” care se obțin în urma unui proces structurat, denumit în doctrinele NATO sau ale unor state Aliate, *ciclu de „intelligence*”.

O traducere aproximativă pentru termenul „*intelligence*”, în cadrul doctrinelor militare românești, o reprezintă cuvântul „*informații*”. Deși cei doi termeni sunt similari nu reprezintă același conținut. Termenul „*informații*” este mai puțin cuprinzător decât „*intelligence*”, în sensul că informațiile sunt transformate în produse de „*intelligence*” prin intermediul ciclului de „*intelligence*”.

În abordare americană⁹⁵, termenul „*intelligence*” reprezintă un set important și distinct de informații relevante care există în toate categoriile ierarhiei cognitive și este integrat în procesul de comandă și control. Informațiile (incluzând și „*intelligence*”) de la toate eşaloanele, generează imaginea operațională comună. În același timp, paleta de cuprindere a termenului *informații* este mai largă în contextul relației „*intelligence* - *informații relevante* - *informații de execuție*”.

Într-o ediție mai nouă a Glosarului NATO de termeni și definiții, „*intelligence* reprezintă produsul rezultat în urma prelucrării informațiilor cu privire la națiunile străine, forțele sau elementele ostile ori potențial ostile sau zonele de operații actuale ori potențiale. Termenul este aplicat activității de producere a informațiilor și organizațiilor angajate în astfel de activități”⁹⁶.

⁹⁴ AJP 2, *Doctrina Aliată pentru informații, contrainformații și securitate*, 2003, p.1.2.1.

⁹⁵ FM 6-0, *Comanda și controlul în Forțele Terestre ale SUA*, 2003, art. 1-15 la 1-22.

⁹⁶ AAP 6, *Glosarul NATO de termeni și definiții*, 2010, p.2-I-6.

Analizând diferența dintre termenii „intelligence“ și informații câțiva experți militari români, afirmă că „conceptul de „intelligence” reprezintă obținerea de informații relevante prelucrate (procesate) pentru înțelegerea exhaustivă a mediului operațional, acțiunilor și intențiilor inamicului și pentru generarea imaginii operaționale comune”⁹⁷.

Apreciem că, în cazul operațiilor întrunite multinaționale desfășurate de NATO, „intelligence“ nu înseamnă informații ci reprezintă un proces complex prin care se determină intențiile și cursul de acțiune ale inamicului cel mai probabil.

În cadrul sistemelor și proceselor de bază implicate în planificarea operației întrunite multinaționale – „intelligence” poate avea atributul de: funcțiune de luptă; capacitate de luptă; ciclu; proces și sistem.

Dependența de informații a sistemelor de comandă și control este exprimată cu claritate și în unele lucrări de specialitate⁹⁸ autohtone.

Din evoluția conceptului de sistem de comandă, control, comunicații, calculatoare și informații militare, C4I, pe care îl prezentăm în continuare, se poate vedea locul, rolul și permanența prezenței componentei de informații:

- C2 (comandă și control), reprezintă funcțiile de bază ale procesului managerial;

- C3 (comandă, control și comunicații), afirmă rolul vital al comunicațiilor în realizarea sistemului și desfășurarea procesului de comandă și control. În Doctrinile Aliate există abordări diferite ale acestui acronim. Astfel, în Glosarul de termeni NATO, C3 reprezintă acronimul termenilor consultanță, comandă și control (*Consultation, Command and Control*), în timp ce în în Doctrina Aliată întrunită, C3I reprezintă comandă, control, comunicații și informații/intelligence. În urma studiului Doctrinelor Aliate, am observat că astfel de abordări parțial diferite sunt foarte rare și nu influențează înțelegerea comună a noțiunilor prezentate;

- C3I (comandă, control, comunicații și informații/intelligence), consacră rolul informațiilor/intelligence în etapa actuală;

- C4I (comandă, control, comunicații, calculatoare și informații/intelligence), stabilește rolul calculatoarelor în stocarea, prelucrarea și transmiterea volumului foarte mare de informații necesare în pregătirea și desfășurarea operațiilor moderne; a permis apariția conceptului de conducere - decizie în timp aproape real;

⁹⁷ Constantin Alexandrescu, Gelu Alexandrescu și Gheorghe Boaru, *op.cit.*, p.25.

⁹⁸ SMG 6.0, *Doctrina pentru sprijinul cu sisteme de comandă, control, comunicații, computere și informații (C4I) în operațiile întrunite*, București, 2004.

• *C4I2 (comandă, control, comunicații, calculatoare, informații/intelligence și interoperabilitate)* impune nevoia unei viziuni comune a Statelor NATO privind realizarea sistemelor informaționale în cadrul operațiilor Alianței.

NATO, utilizează sintagma *C3I* cu sensul „*comandă, control, comunicații și intelligence*“, iar sistemele de sprijin/suport informațional sunt reprezentate de sistemele de comunicații și informații (*CIS - Communication and Information Systems*).

NATO mai utilizează și alți termeni conecși, cum sunt *C2CS (Sisteme de comunicații de comandă și control)* și *C2IS (Sisteme informaționale de comandă și control)*.

Conform Doctrinei Aliate întrunite citată mai înainte, în limbajul *NATO* întâlnim, de asemenea, sintagma *C3I* având sensul „*comandă, control, comunicații și intelligence*“ și termenul *CIS* cu sensul „*sistemele de comunicații și informații*“

În publicațiile militare de specialitate mai recente, se utilizează și acronimul *C4ISTAR*.

Conform opiniei unor specialiști militari români⁹⁹, în armatele statelor membre *NATO*, pentru integrarea activităților de informații/intelligence sub o denumire unică, este standardizat conceptul *ISTAR (intelligence, supraveghere, achiziția țintelor și recunoaștere)*. Aceiași autori mai precizează că se mai folosesc diferite variante ale acronimului *ISTAR* cum ar fi: *STAR, RSTA, STA, ISR*, pentru evidențierea numai a unor activități informaționale parțiale.

În analiza procesului de intelligence am considerat Doctrina *NATO* pentru intelligence ca fiind sistemul de referință pentru că la aceasta au fost raportate aspectele de „intelligence” analizate din activitatea unor Forțe *NATO*, a unor Forțe Armate ale unor state Aliate precum și a Doctrinelor de „intelligence” ale acestora¹⁰⁰.

Pentru realizarea cerințelor de „intelligence” sunt necesare structuri de „intelligence” adaptate noilor realități ale mediului operațional, bazate pe o pregătire care să le permită abordarea cu succes a provocărilor legate de aplicarea noilor concepte Aliate: „*hybrid operations*”, „*comprehensive approach*”, „*information sharing*”, „*need to know vs. need to share*”.

⁹⁹ Constantin Alexandrescu, Gelu Alexandrescu, Gheorghe Boaru, *op.cit.* p. 24-25.

¹⁰⁰ *Doctrina pentru sprijinul cu informații al operațiilor întrunite (a Forțelor Armate ale României, n.a.)*, 2003;

Doctrina pentru intelligence în operațiile întrunite (a Forțelor Armate ale Canadei, n.a.), 2003; *JDP 2-00, Înțelegerea și sprijinul de intelligence în operațiile întrunite (a Forțelor Armate ale Marii Britanii, n.a.)*, 2011;

JP-2, Intelligence în operațiile întrunite (a Forțelor Armate ale Statelor Unite ale Americii, n.a.), 2007.

În abordare modernă, adaptată acestor noi concepte și cerințe termenul „intelligence” este tratat ca: funcțiune de luptă; capacitate de luptă; ciclul de intelligence; proces de intelligence; sistem de intelligence.

Termenii analizați, explicațiile sau definițiile utilizate în acest articol sunt conforme cu Glosarul NATO de termeni și definiții, AAP-6.

În Doctrina NATO de „intelligence”, sunt prevăzute opt principii de bază ale activității de „intelligence”, pe care le prezentăm în continuare:

1. *Controlul centralizat* - este necesar pentru a evita dublarea nejustificată a muncii, asigurarea sprijinului reciproc și utilizarea eficientă a tuturor resurselor;

2. *Oportunitatea* - oricât de valoroasă este o informație sau un produs de „intelligence”, dacă acestea nu sunt diseminate utilizatorilor autorizați în timp oportun, acestea nu mai sunt relevante.

Foarte important: sursele și agențiile de „intelligence” trebuie să fie în măsură să reflecte, fără întârziere, orice modificări semnificative ale situației din zona de operații întrunite;

3. *Exploatarea sistematică* - sursele și agențiile trebuie să fie exploatare sistematic, prin intermediul unei planificări metodice, bazată pe o cunoaștere aprofundată a capacităților și a limitelor lor;

4. *Obiectivitatea* - trebuie interzisă orice încercare de a denatura anumite informații pentru a se potrivi unor idei preconcepute;

5. *Accesibilitatea* - informațiile relevante și datele operative trebuie să fie disponibile și ușor accesibile pentru personalul de „intelligence” și pentru utilizatorii autorizați. Toate informațiile și produsele de „intelligence” trebuie procesate de către personalul de „intelligence” din statul major al Grupării de forțe întrunite multinaționale. Acest fapt presupune colajarea, compararea datelor și informațiilor cu cele obținute anterior. Produsele de „intelligence” nu au nici o valoare dacă nu sunt diseminate sau dacă nu sunt accesibile utilizatorilor autorizați care au nevoie de ele;

6. *Capacitatea de reacție* - personalul de „intelligence” trebuie să răspundă prompt la cerințele prioritare de informații/intelligence ale comandantului în orice moment;

7. *Protecția surselor* - toate sursele de informații trebuie să fie protejate în mod adecvat;

8. *Revederea continuă* - produsele de „intelligence” trebuie să fie reanalizate în permanență, iar dacă este necesar, revizuite, luându-se în considerare informațiile noi și comparându-le cu cele cunoscute deja.

Pentru a ne edifica mai bine asupra contribuției „intelligence” la managementul sprijinului de „intelligence” în operațiile întrunite multinaționale,

considerăm că este util a prezenta în continuare nivelurile și tipurile de „intelligence”.

Conform doctrinei NATO de „intelligence” sunt precizate trei niveluri ale activității de „intelligence” - de nivel strategic, operativ și tactic, astfel:

1. „*Intelligence*” de nivel strategic - contribuie la realizarea politicii, planificării militare și la furnizarea de indicații de avertizare la nivel național și/sau internațional;

2. „*Intelligence*” de nivel operativ - contribuie la planificarea, executarea și sprijinul campaniilor și operațiilor întrunite multinaționale, care se desfășoară într-o zonă de operații întrunite (Joint Operations Area - JOA) și este condusă de un comandament întrunit. Altfel spus, este activitatea de „intelligence” desfășurată în zona de interes informativ/pentru intelligence (Area of Intelligence Interest - AII) a comandantului forței întrunite (Joint Force Commander - JFC);

3. „*Intelligence*” de nivel tactic - contribuie la planificarea și executarea operațiilor de nivel tactic. La acest nivel, activitatea de „intelligence” cuprinde atât activitatea personalului de „intelligence” din statul major, cât și activitatea structurilor de „intelligence” din cadrul forței de nivel tactic.

Pe timpul desfășurării operațiilor întrunite multinaționale, conform aceleiași Doctrine, sunt utilizate trei tipuri de produse de „intelligence”:

1. *De bază* - produse de „intelligence” despre un subiect care este menținut în baza de date și care sunt actualizate atât pe timp de pace cât și pe timpul operațiilor întrunite multinaționale desfășurate de NATO. Conform Glosarului AAP-6, acestea reprezintă „*produsele de intelligence, pe orice subiect, care pot fi folosite ca material de referință pentru planificare și ca bază pentru procesarea informațiilor/produselor de intelligence ulterioare*”¹⁰¹.

2. *Curente* - produse de „intelligence” realizate ca răspuns la cerințele de „intelligence” ale comandantului Grupării de forțe întrunite multinaționale (CCJTF¹⁰²) pentru conducerea operației curente și planificarea operației viitoare. Acestea se referă la evenimente care au loc pe timpul operațiilor întrunite multinaționale desfășurate de NATO. Conform Glosarului AAP-6, „*produsele de intelligence curente reflectă situația curentă, atât la nivel strategic cât și la nivel tactic*”¹⁰³.

3. *Pentru achiziția țintelor* - produsele de „intelligence” care asigură date pentru procesul de achiziție a țintelor, „*targeting*”, care reprezintă „*procesul de selectare și prioritizare a țintelor și de furnizare a unui feedback corespunzător împotriva acestora, luând în considerare cerințele operaționale și capacitățile*”

¹⁰¹ AAP-6, *Glosarul NATO de termeni și definiții*, 2010, p. 2-B-2.

¹⁰² CCJTF - Commander Combined Joint Task Force.

¹⁰³ AAP-6, *Op.cit.*, p. 2-C-20.

*Grupării de forțe întrunite multinaționale*¹⁰⁴. Cea mai eficientă utilizare a acestui proces are loc pe timpul sprijinului de foc al ofensivei.

Conform AAP-6, „*produsele de intelligence pentru achiziția țintelor descriu și localizează componentele unei ținte sau ale unui complex de ținte, indică vulnerabilitatea acestora și stabilește importanța lor*”.

Activitatea de intelligence se desfășoară prin intermediul surselor și agențiilor de intelligence. În conformitate cu Doctrina NATO de intelligence, o „*sursă*” reprezintă o persoană sau un lucru de la care se pot obține informații.

Conform aceleiași Doctrine NATO, „*sursa*” reprezintă originea primară a informației, fie că informația este deținută de sursă, fie că sursa demonstrează prin activitatea proprie, că informația există. O sursă nu are capacitatea de a procesa informații. Singura modificare pe care sursa o poate efectua la informații constă în schimbarea formatului acestora. Acest lucru poate consta, de exemplu, într-o traducere dintr-o limbă în alta printr-un contact uman sau într-o conversie a unei imagini, dintr-o imagine vizuală într-un semnal digital, de către un satelit. „*Collector-ul/ agentul/agenția/sistemul de colectare*” este persoana sau sistemul care obține informația de la sursă.

„*Agenția de intelligence*” este definită conform Glosarului AAP-6, ca fiind o persoană sau o organizație angajate în culegerea și/sau procesarea informațiilor. O agenție de intelligence poate să culegă și să proceseze informațiile, sau poate doar să le culegă și să le transmită altei agenții care să le proceseze. În Doctrina NATO de „intelligence” se preizează faptul că într-o parte a spectrului agențiilor de „intelligence” sunt structurile de cercetare de infanterie care raportează despre activitățile inamicului, iar în cealaltă parte a spectrului sunt un număr mare de agenții guvernamentale care primesc informații dintr-o mare varietate de surse și care dispun și aplică o mare putere de procesare a informațiilor, în scopul de a asigura produsele de „intelligence” la nivel strategic.

Conform Doctrinei NATO¹⁰⁵, sursele de „intelligence” provin din:

- informații din semnale (*SIGINT*) care sunt derivate din interceptarea comunicațiilor - Communication Intelligence (*COMINT*) și din alte emisii electromagnetice - Electronic Intelligence (*ELINT*);
- informații din surse umane (*HUMINT*);
- informații din imagini (*IMINT*);
- informații din surse deschise (*OSINT*).

Privind ciclul de „intelligence”, în doctrina NATO¹⁰⁶, sunt prevăzute 4 etape ale ciclului de „intelligence”:

¹⁰⁴ Idem, p. 2-T-3.

¹⁰⁵ AJP-01 (D), *Doctrina Aliată întrunită*, 2010, p. 1-2-5.

- direcționarea;
- culegerea;
- procesarea;
- diseminarea.

Din abordările dinainte rezultă cu claritate că la baza desfășurării procesului de „intelligence” stă ciclul de „intelligence”.

Sistemul ISTAR în acțiunile militare moderne

Ciclul de „intelligence” este considerat fundamentul pe care se desfășoară și procesele *ISTAR*, *IPB* (*Intelligence Preparation of the Battlespace, Pregătirea de intelligence a spațiului de luptă*) și *JIPOE* (*Joint Intelligence Preparation of the Operational Environment, Pregătirea de intelligence a mediului operațional*).

Doctrina NATO de „intelligence”¹⁰⁷ prezintă de asemenea ciclul de „intelligence”, supraveghere, recunoaștere/cercetare și achiziție a țintelor (*Intelligence, Surveillance, Target Acquisition and Reconnaissance-ISTAR*).

Astfel, *ISTAR* este definit ca „o activitate specifică pentru operațiile de intelligence, care integrează și sincronizează planificarea și exploatarea senzorilor și mijloacelor de intelligence, supraveghere, recunoaștere și achiziție a țintelor, cu sistemele de procesare, exploatare, stabilire (fixare) a țintelor („targeting”) și diseminare, în sprijinul direct al executării operațiilor curente și planificării operațiilor viitoare”¹⁰⁸.

În armatele statelor membre NATO, pentru integrarea activităților de informații sub o denumire unică, este standardizat conceptul *ISTAR* care constituie o componentă principală a sistemului informațional militar, relativ independentă, și definește un complex de echipamente și funcții ce asigură asistarea forțelor luptătoare pentru exploatarea rețelelor de senzori proprii și a altor echipamente specifice, precum și pentru managementul informației.

În Armata României, Conform *Doctrinei pentru Informații, Contrainformații și Securitate a Armatei*, conceptul *ISTAR* a fost acceptat și integrat în normele specifice naționale ca o „soluție de natură organizatorică menită să integreze funcțional totalitatea capacităților de colectare disponibile, definite normativ, în condițiile utilizării unui ansamblu de acțiuni, procedee, măsuri și resurse (tehnice, umane, financiare etc.)”¹⁰⁹. Acest concept a fost proiectat normativ pentru a asigura „legătura dintre culegerea, procesarea și diseminarea datelor și

¹⁰⁶ Idem., p. 1-3-2.

¹⁰⁷ AJP-2, *Doctrina Aliată pentru informații, contrainformații și securitate*, 2003, p. 1-4-1.

¹⁰⁸ Definiție funcțională convenită de către Grupul Întrunit de Supervizare ISTAR (Joint ISTAR Custodial Group).

¹⁰⁹ IPS-3, *Doctrina pentru Informații, Contrainformații și Securitate a Armatei*, București, 2005, p.34.

informațiilor în vederea sprijinirii comandantului pentru atingerea obiectivelor operaționale din spectrul de conflict”¹¹⁰.

În concluzie faptul că există o astfel de capacitate normativă și de execuție în domeniul informațiilor militare, la nivelul Armatei României, demonstrează că esența concepției de integrare a eforturilor de sprijin informativ este de utilizare într-un mediu integrat a tuturor posibilităților oferite pentru acest domeniu și care permite integrarea mediului procedural românesc cu cel al altor state membre NATO.

BIBLIOGRAFIE

- AAP-6, *NATO Glossary of terms and definitions*, 2010;
Air Force Doctrine Document 2-9, *Intelligence, Surveillance and Reconnaissance Operations*, iunie 2007;
AJP-01 (D), *(Allied Joint Doctrine) Doctrina Aliată întrunită*, 2010;
AJP-2, *Doctrina Aliată pentru informații, contrainformații și securitate*, 2003;
Doctrina pentru intelligence în operațiile întrunite Forțelor Armate ale Canadei, 2003;
Doctrina pentru Sprijinul cu Informații al Operațiilor Întrunite, București, 2003;
FM 6-0, *Comanda și controlul în Forțele Terestre ale SUA*, 2003;
I.P.S.- 3.1, *Manualul privind procedurile de informații militare pentru sprijinul operațiilor*, SMG, București, 2006;
I.P.S.-3, *Doctrina pentru informații, contrainformații și securitate a armatei*, București, 2005;
Joint Vision 2020, *Americas Military - Preparing for Tomorrow*, USA, GPO, Washington, D.C., June 2000;
JP 2.0, *Joint Intelligence, Defence Department*, 2013;
JP-2, *Intelligence în operațiile întrunite a Forțelor Armate ale Statelor Unite ale Americii*, 2007;
S.M.G./Cc.-2.3, *Manualul pentru pregătirea informativă a câmpului de luptă*, București 2005;
SMG 6.0, *Doctrina pentru sprijinul cu sisteme de comandă, control, comunicații, computere și informații (C4I) în operațiile întrunite*, București, 2004;

¹¹⁰ Idem, p. 35.

- ALEXANDRESCU C., ALEXANDRESCU G., BOARU G., *Sisteme informaționale militare- servicii și tehnologie*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2010;
- ALEXANDRESCU C., ALEXANDRESCU G., BOARU G., *Sisteme informaționale - fundamente teoretice*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2009;
- ALEXANDRESCU C., BOARU G., ALEXANDRESCU G., *Bazele teoretice ale sistemelor informaționale*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2014;
- ALEXANDRESCU G., BOARU G., ALEXANDRESCU C., *Sisteme informaționale pentru management*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2012;
- CHIRIAC M., *Cercetarea în acțiunile de luptă*, Editura Academiei Militare, București, 1979;
- SAVU G., A. Pârlog, *Producția de intelligence*, Editura MEDRO, București, 2008;
- SAVU G., *Rolul și misiunile Serviciului de Informații Militare - activitățile necesare executării cercetării strategice*, GMR, nr. 6, 2006;
- SAVU G., *Rolul și misiunile Serviciului de Informații Militare - activitățile necesare executării cercetării strategice*, GMR, nr. 6, 2006;
- TOPOR S., CĂLIN I., NIȚU C., CRĂCIUN D.-N., *Despre informații și sisteme informaționale militare*, Editura BREN, București, 2008.

